



RÄTTSMEDICINALVERKET

# Rättsintyg

En vägledning till polis och åklagare

- 4 Bakgrund och regler
- 6 Begär rättsintyg på tre olika sätt
- 7 Hur man beställer undersökning och rättsintyg
- 10 Rättsliga aspekter
- 11 Kontakt

Vid misstänkt brott är det ofta avgörande att undersöka och dokumentera kroppsskador hos personen som råkat ut för gärningen.

På samma sätt kan skador som konstateras hos en misstänkt gärningsperson vara viktiga bevis i en kommande rättegång.

# Bakgrund och regler

Rättsmedicinalverket (RMV) har sedan 2006 huvudansvaret i Sverige för att utfärda rättsintyg. Rättsintyg är ett viktigt underlag både i förundersökningen och vid en eventuell rättegång. Huvudregeln är att rättsintyg inhämtas av RMV, där rättsläkare i många ärenden utför både kroppsundersökningen och utfärdar rättsintyget.

Själva kroppsundersökningen eller kroppsbesiktningen (misstänkt) och utfärdandet av rättsintygen kan i vissa ärenden istället göras av annan läkare, såsom vid:

- **Brott av enklare beskaffenhet:** Brott där påföljden kan antas bli böter.
- **Sexualbrott:** Barn, kvinnor och män, här krävs akut undersökning av sjukvården med bland annat provtagning för sexuellt överförbara sjukdomar samt spårsäkring. Dessa fall ska alltid in till sjukhus för omedelbart omhändertagande. RMV kan utfärda rättsintyget utifrån patientjournal om så behövs.
- **Akuta situationer:** Vårdande insats behövs omedelbart. RMV kan utfärda rättsintyget utifrån patientjournal om så behövs.



- **I trafikärenden:** Den läkare som behandlat personen är ofta bäst lämpad att även utfärda rättsintyget och besvara polisens frågeställningar. Rättsläkare kan sällan besvara frågeställningar som rör målsägandes bestående men i form av värk eller funktionsnedsättningar.
- **Särskild specialistkunskap krävs:** Till exempel tandläkare, hudläkare eller ögonläkare.
- **Ingen läkare inom RMV finns tillgänglig och undersökning kan omöjlig avvakta:** Polis ska då vända sig till offentligt bedrivna hälso- och sjukvård för undersökning och utfärdande av rättsintyg.

Alla legitimerade läkare och legitimerade tandläkare som arbetar inom den offentligt bedrivna hälso- och sjukvården är skyldiga att göra kroppsundersökningar och skriva rättsintyg på begäran av polis och åklagare. Läkare ska även vara behjälpliga vid spårsäkring av misstänkta gärningspersoner (enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659 6 kap 9 §) när polisen behöver skyndsamt sådana.

# Begär rättsintyg

Rättsintyg från Rättsmedicinalverket kan begäras på tre olika sätt, beroende på fallens karaktär:

- 1 Kroppundersökning vid rättsmedicinsk enhet**  
med skadedokumentation syftande till utfärdande av rättsintyg önskas av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet (svårare fall med komplicerade bedömningar).
- 2 Kroppundersökning utförd av forensisk dokumentationsläkare, FD-läkare**  
Rättsläkare utfärdar sedan rättsintyget (enkla fall eller där avståndet till rättsmedicinska enheten är långt).
- 3 Rättsintyg baserat på handlingar (yttrande)**  
Polisen inhämtar de handlingar som krävs för intygets utfärdande såsom patientjournal, fotografier med mera. Rättsläkare på RMV skriver rättsintyget.

Provtagning och spårsäkring utförs endast i samband med kroppundersökning/kroppsbesiktning och på begäran av polisen där det ska framgå vilken provtagning och spårsäkring man önskar. Polisen står för kostnad och hantering av provtagning.

I de fall man inte önskar ett rättsintyg utan vill ha en översättning av journalen så måste man vända sig till den läkare som skrivit journalen. Detta är inte ett rättsintyg utan en översättning då ett rättsintyg även innehåller bedömningar.

# Hur man beställer

1

## Av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet

(Kroppsundersökning, kroppsbesiktning  
inklusive spårsäkring och provtagning för  
rättskemisk undersökning)

Målsäganden och misstänkt gärningsperson kan undersökas av läkare vid någon av RMV:s enheter i syfte att utfärda rättsintyg.

För undersökning på någon av dessa enheter kontaktas enheten direkt och tillsammans med rättsläkare avtalas tid och plats för undersökning. Huvudregeln är att polisen tillser att den som ska undersökas transporteras till rättsmedicinsk enhet.

Begäran om undersökning/rättsintyg skickas av den beställande myndigheten till den enhet som är kontaktad via Rif (i DUR 2).

Begäran skickas tillsammans med övriga handlingar (anmälan, kortfattad sammanfattning av händelsen och de olika versioner som framkommit i förhör och patientjournal, eventuell fotodokumentation samt särskilda frågeställningar).

Behöver en begäran kompletteras ska endast de nya handlingarna skickas via DUR 2. Efter utförd undersökning skickas rättsintyget till beställaren via Rif (DUR2).

RMV har rättsmedicinska enheter i Umeå, Uppsala, Stockholm, Linköping, Göteborg och Lund. Telefonnummer finns på vår hemsida [www.rmv.se](http://www.rmv.se), på Intrapolis och LKC.



## 2

### Av FD-läkare för vidare utfärdande av rättsintyg via RMV

(Kroppsundersökning, kroppsbesiktning inklusive spårsäkring)

För att tillgodose polisens behov att dokumentera skador på målsäganden och misstänka gärningsperson även på orter som ligger långt ifrån någon av RMV:s enheter finns läkare med särskild utbildning inom skadedokumentation, så kallade forensiska dokumentationsläkare (FD-läkare) anställda av RMV.

FD-läkarnas syfte är att dokumentera eventuella skador på målsägande eller misstänkt gärningsperson. Rättsintyget, baserat på FD-läkarnas dokumentation, utfärdas sedan av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet. FD-läkarna utfärdar inga rättsintyg och lämnar ej heller förhandsbesked avseende tolkning av eventuella skador. Om det råder osäkerhet hos polisen om en undersökning bör utföras av en FD-läkare eller av en rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet, kontaktas berörd rättsmedicinsk enhet (dagtid, vardagar) eller rättsläkare i beredskap (övrig tid).

Polis medtar en kopia på begäran om rättsintyg till FD-läkaren, i vilken en mycket kort sammanfattning av ärendet ska framgå, samt om eventuella frågeställningar finns.

Begäran om rättsintyg skickas av den beställande myndigheten till avdelningen för rättsmedicin via Rif (i DUR 2). Begäran skickas tillsammans med övriga handlingar – se punkt 3.



En begäran om rättsintyg ska endast innehålla begäran, anmälan, sammanfattning, särskilda frågeställningar, fotografier samt patientjournaler enligt nedan.

# 3

## Rättsintyg baserat på handlingar

(Yttrande)

### Begäran om rättsintyg där det tydligt framgår:

- Vem som begär rättsintyget (namn, kontaktuppgifter inklusive direkt nummer och e-postadress).
- Om rättsintyget avser misstänkt eller målsägande.
- Brott rubricering och brottskod.
- Att samtycke finns eller varför samtycke inte behövs.

### Begäran ska innehålla:

- *Polisanmälan*
- *Kort sammanfattning* (max en A4-sida) av händelseförloppet och inblandades olika versioner. Detta är ett måste för att rättsläkaren skall kunna uttala sig om huruvida skadornas uppkomstmekanism överensstämmer med de angivna uppgifterna. Förhör som bidrar till att förklara de inblandades versioner ska sammanfattas. Övriga delar av förundersökningen ska **inte** bifogas.
- *Särskilda frågeställningar* – om sådana finns.
- *Fotografier* – endast på den person som intyget avser. Det ska tydligt framgå: vem som tagit bilderna, plats och datum, samt vem som är avbildad.
- *Patientjournaler*. Dessa ska utgöras av läkaranteckningar (inte övriga vårdanteckningar) samt eventuella operationsberättelser, röntgenutlåtanden mm om sådana finns.

Begäran om rättsintyg skickas in elektroniskt via Rif (i DUR2).

Vid ofullständig begäran eller begäran där hela förundersökningen är bifogad kommer vi att kräva komplettering innan ärendet påbörjas.

# Rättsliga aspekter

## Att beakta av beställande myndighet:

### **Samtycke krävs av den enskilde och samtycke måste fyllas i av beställande myndighet.**

Huvudregeln är att den enskilde måste ge sitt samtycke för att genomgå en kroppsundersökning i syfte att upprätta ett rättsintyg. Om undersökning i syfte att utfärda rättsintyg görs av RMV inhämtar läkaren detta samtycke. En person som är skäligen misstänkt för ett brott som ger fängelsestraff har inte rätt att neka en kroppsbesiktning enligt bestämmelserna i 28 kap i Rättegångsbalken. Att beslut om kroppsbesiktning är fattat ska i dessa fall framgå av begäran om rättsintyg. För undersökning av barn respektive medvetslösa finns särskild praxis avseende samtycke.

För utfärdande av rättsintyg baserat på handling är huvudregeln också att målsägande måste ge sitt samtycke till detta dock finns undantag; bland annat om det misstänkta brottet har ett minimistraff på ett års fängelse eller om det är försök till brott med minimistraff två års fängelse. Lagen gör undantag för flera andra specifika omständigheter. Dessa beskrivs i lagen om rättsintyg i anledning av brott (2005:225).

### **Skyldighet att informera individen**

Den läkare som utför en läkarundersökning i syfte att utfärda ett rättsintyg ska informera den som intyget avser om vad ett rättsintyg är och om när ett samtycke krävs. Om rättsintyget endast grundas på dokumentation, så kallat yttrande, ligger ansvaret för att informera på den myndighet som beställt rättsintyget. Att sådan information har lämnats till den rättsintyget avser ska framgå av begäran om rättsintyg.

Informationen ska lämnas före undersökningen eller utfärdandet av rättsintyget, helst både muntligt och skriftligt. Det ska framgå av rättsintyget att information har lämnats.



### **Kontakta RMV**

Vid frågor avseende hur man beställer rättsintyg ,  
hur man skickar handlingar och allmänna frågor  
hänvisas till rättsintygskordinator på kontorstid:

- Tel: 010-483 49 94
- E-post: [rattsintyg@rmv.se](mailto:rattsintyg@rmv.se)

Övrig tid och vid mer komplicerade frågeställningar  
hänvisas till respektive enhet. Se [www.rmv.se](http://www.rmv.se)



**RÄTTSMEDICINALVERKET**

[www.rmv.se](http://www.rmv.se)